

stræffelige, saa troer jeg ikke, at man forlanger nogen saadan Fremstilling af BARNET til Examen, hvorimod det vel er muligt, at man gjør det, naar dette Forhold ikke ganske er tilstede. Det afhænger, efter hvad jeg saaledes har oplyst, af Skoledirectionen, om den, efter Skolecommissionens Betænkning, antager, at et BARN, der holdes fra Skolen, nyder en tilstrækkelig Underviisning. Fritagelsen for at søge Skolen er ingenlunde bundet til, at Underviisningen skal ske ved en Seminarist eller en Student. Det kan ogsaa ske paa anden Maade, navnlig ved Forældrene selv, og medens jeg maa ansee det for en Ret og en Pligt for Skoledirectionen at nekte en saadan Fritagelse, hvor den antager, at de i Lovgivningen anførte Betingelser ikke ere tilstede, saa maa jeg ligesaa fuldt ansee det for uberettiget, at en Skoledirection, naar den maatte indrømme, at Betingelserne vare tilstede, negtede Fritagelsen, fordi den f. Ex. ansaae det for det Heldigste og Bedste, at alle Børn søgte Skolen. Dette vilde unegtelig være en Overstridelse af den Ret, Skoledirectionen har; om nu i et givet Tilfælde en Skoledirection har begaaet en Feil i saa Henseende, kan jeg naturligtvis ikke vide. Jeg kan kun sige, at jeg for mit Vedkommende, naar jeg skulde have med en saadan Sags Afgjørelse at bestille, — naar en saadan Sag altsaa i Tvivlstilfælde blev indstillet til Ministeriet, — altid vilde være tilbøielig til, naar der forelaae nogenlunde antagelige Grunde for, at BARNET kunde faae en tilstrækkelig Underviisning hjemme, at indrømme Fritagelse for at søge Skolen. Om man i Almindelighed er gaaet anderledes frem navnlig fra Skoledirectionens Side, er det umuligt for mig nu at svare paa; men vist er det, at det er en Ret for Forældrene, naar de paa anden Maade kunne oplære deres Børn, saaledes at Skolegang maa ansees for ufornoden — selv om det ikke skeer ved nogen dertil oplært Person, — da at holde Børnene hjemme. — Jeg skal blot endnu tillade mig et Par Bemærkninger med Hensyn til, hvad der er anført af den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 1ste Valgfreds (Lindberg), som erklærede, hvad han oftere har erklæret, at han stemmer for al mulig Frihed. Derved

er just ikke bundet noget Stort, førend man kommer til en nærmere Bestemmelse angaaende Ordningen og Begrænsningen af det, hvorom der er Spørgsmaal; thi selv de allerivrigste Frihedsmænd maae dog erkjende, at der i de concrete Tilfælde, og naar der bliver Spørgsmaal om Ordningen af en Sag, maae være visse Grændser for al Frihed. Spørgsmaalet med Hensyn til den foreliggende Sag maa altsaa være: at afgjøre, hvorvidt de tilstedeværende „Grændser“ for Friheden ere passende eller ikke, thi at bryde Staven over det Bestaaende, blot fordi der findes saadanne Grændser, vil den ærede Rigsdagsmand dog neppe, thi disse Grændser maa man jo overalt komme til, eller idetmindste ønske at kunne komme til. Spørgsmaalet er altsaa dette: hvorvidt disse Grændser i det concrete Tilfælde maae ansees for at være utilbørlige eller trykkende, og dernæst, hvilket jeg stiller i Spidsen, hvorvidt man, selv om man antog dette og overhovedet var enigt med Lovforslaget, vil ansee det for naturligt og rigtigt saaledes brudstykket at røre ved et heelt System, forudsat at man antager, at det hos mig er en alvorlig Tanke og Bestræbelse at foranledige en ny Ordning af den hele Sag. At dette hos mig er en alvorlig Tanke og Bestræbelse, tillader jeg mig at gjentage; men man kan dog ikke forlange og ikke engang ønske, at jeg nu bestemt skulde udtale de Principer, jeg i den Henseende vil følge. Jeg kan kun sige, at det er meget muligt, at jeg i den her omhandlede Retning kunde komme til en langt større Frihed end den, der her foreslaaes, og dog nu udtale, at jeg ikke kan ønske, at Thinget enkeltvis vil afgjøre nogen Deel af det bestaaende System. Det forekommer mig virkelig, at det maa være klart, at saaledes maa Stillingen opfattes, og at der ikke er Tale om Noget, der kan ligne et Skridt mod Grundlovens Bestemmelser. Det forekommer mig at være aldeles indlysende, at naar Grundloven i dens § 90 hjemler de Børn, hvis Forældre ikke have Evne til selv at sørge for deres Opførelse, Ret til at erholde fri Underviisning i Almue-skolerne, dermed ikke er meent, at Skoleunderviisningen paa den Maade skulde være „fri“, som den ærede Rigsdagsmand